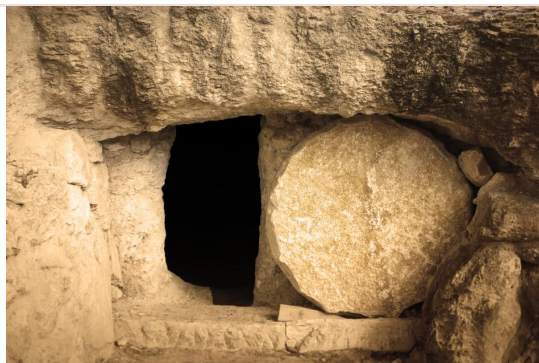

Neznesiteľný škandál Zmŕtvychvstania a moderní ateisti

Paweł Lisicki

7. apríla 2021 ✝ Cirkev

Najdôležitejšou výzvou pre racionalistov, ktorí chcú vyvrátiť kresťanstvo, znie: **Čo robiť so správami o zmŕtvychvstaní?** Pre evanjelistov je vzkriesenie konečným potvrdením pravdivosti Ježišovho poslania, pečatou, rozhodujúcim a kľúčovým dôkazom, že Ježišove slová a skutky boli Božím dielom, že Ježiš nekonal v mene Beliala, kniežaťa temnoty, neklamal obyvateľov Izraela, nebol hochštaplerom, falošným prorokom, čarodejníkom či kúzelníkom, ale Božím Synom, milovaným, jediným Synom Otca, pravým Bohom z Boha. Podľa racionalistov k zmŕtvychvstaniu nemohlo dôjsť z rovnakého dôvodu. Nemôžu však poprieť, že v Novom zákone sa o ňom hovorí. Musia preto nájsť iné vysvetlenie.

Dôvod pohoršenia

Otázka zmŕtvychvstania je teda vo svojej podstate **testom účinnosti racionalistickej metódy redukcie**. Môžeme sa totiž sporiť o tom, či v Ježišovej dobe bolo alebo nebolo možné ľuďom vzdávať božskú úctu; môžeme polemizovať o tom, kedy a v akom prostredí boli evanjeliá napísané; zamýšľať sa, či v tých časoch človek obdarený mimoriadnymi charizmami mohol alebo nemohol uzdravovať – a či napriek nízkej úrovni medicíny mohol kriesiť mŕtvych. Ale všetci sa zhodneme na tom, že **rozhodujúcou udalosťou, ktorá je v rozpore so všetkými prírodnými poznatkami o svete, bolo samotné Kristovo fyzické zmŕtvychvstanie v tele**, v ktorom bol tri dni pochovaný v hrobe takým spôsobom, že hoci jeho telo bolo premenené a nabralo mimoriadne vlastnosti, nikde na celom svete nemožno nájsť ani najmenšiu jeho časticu. A ten, kto bol pochovaný a uložený do hrobu, ten istý Kristus, nie duch, nie fantóm, ani príznak, po smrti prišiel k svojim učeníkom, dal sa im vidieť, hovoril s nimi, jedol s nimi, ba jednému z nich dovolil vložiť prsty do jeho rán, a potom akoby sa nič nestalo, prešiel cez zatvorené dvere a vzdialil sa. **To je skutočný škandál!** Dôvod na pohoršenie. Toto je moment, keď kritický rozum musí rozhodne protestovať, čo najhlasnejšie kričať svoje „nie“. Preto minimálne od konca 17. storočia od Spinozu po Tolanda a potom systematicky od Reimara **všetka racionalistická kritika sa zameriava na vzkriesenie**.

Boli rôzne pokusy o jeho vysvetlenie. Reimarus ako prvý prišiel s teóriou, že Ježiša ukradli jeho učeníci z hrobu. Iní tvrdili, že Ježiš iba zdanlivo zomrel na kríži a potom v hrobe sa prebral. Je však očividné, že nedokázali zosúladiť vykresľovanie učeníkov ako extrémne cynických, do špiku kosti zvrhlých netvorov, ktorí najprv ukradli mŕtvolu, potom tvrdili, že videli Ježiša, a nakoniec zomierali v strašných mukách ako masochisti vyžívajúci sa vo vlastnom utrpení, utešujúc sa sadistickou pomstivou predstavou, že naivní ľudia, ktorých oni oklamali, budú trpieť podobne. Z tohto pohľadu bola teória neskoršieho precitnutia k životu predsa len rozumnejšia. Jej vyznávači sa delia na tých, ktorí tvrdia, že všetko bolo vopred pripravené učeníkmi, a tých, ktorí veria, že Ježiš sa sám prebral a potom šiel k svojim prívržencom.

Oba pokusy sú rovnako absurdné ako povest' o krádeži mŕtvol. Dnes nemajú prakticky nijakých sympatizantov (okrem niekoľkých nemeckých profesorov, ktorí sú schopní s vedeckou precíznosťou dokázať všetko, ako to v roku 2019 urobil Johannes Fried, donedávna predseda Zväzu historikov a historičiek Nemecka). Keby učeníci boli vyviedli Ježiša z hrobu zraneného, sotva nažive, obeť mučenia, nevoľníka zloženého z kríža – ako by potom mohli okamžite hlásať, že je Vykupiteľom a Pánom? To isté platí pre teóriu, podľa ktorej Ježiš po mnohých hodinách utrpenia, bitia, mučenia a umierania na kríži vstal zo smrtelnej lože, odsunul náhrobný kameň a radostne šiel pozdraviť učeníkov, či sa vybral na ďalšiu cestu (možno do Indie alebo na Mars) a hlásal, že je Božím Synom.

Niet divu, že tieto teórie, **práve pre svoju absurdnosť**, nemali krátke trvanie a odmietli ich dokonca aj najzarytejší racionalisti ako David Friedrich Strauss. Ani radikálni kritici, pokiaľ chcú získať uznanie, nemôžu prekročiť isté hranice šialenstva. Aj keď sa tieto hranice ustavične posúvajú, a viem si predstaviť, že v súčasnej atmosfére zvyšujúceho sa nepriateľstva voči kresťanstvu dokonca aj predtým odmietané teórie o krádeži tiel sa budú vracaať. Očakávam tiež, že nejaké „priekopnícke dielo“ na túto tému onedlho zverejní niektorý z profesorov významných univerzít. Počkáme a uvidíme.

Nebezpečná povera

Moderní ateisti sa snažia s touto výzvou vyrovnáť inak. Skôr než niekto vdýchne nový život starej teórii o krádeži mŕtvol alebo teórii o precitnutí v hrobe, musia sa uspokojiť s inými hypotézami. Prvým problémom, ktorý musia vyriešiť, je evanjeliová správa o prázdnom hrobe. Hovorí sa, že prázdny hrob jednoducho nemôže existovať a kto si myslí niečo iné, otvára cestu nebezpečnej povere. Keďže hrob nebol prázdny, nikto o ňom nepočul ani o ňom nevedel, bolo možné zaútočiť na zmŕtvychvstanie. Už sa nemožno spoliehať na zastaranú teóriu krádeže mŕtvol či Ježišovo precitnutie v hrobe – čo zaváňa naftalínom – pretože skutočne moderným spôsobom v súlade s požiadavkami 21. storočia je tvrdiť, že „prví kresťania verili, že Ježiš vstal z mŕtvych v duchu, ale jeho telo podľahlo rozkladu“ – ako to robí slávny americký biblista Bart Ehrman, univerzitný profesor v Severnej Karolíne a ozajstná medzinárodná hviezda racionalistického myslenia.

Racionalisti nemôžu popierať vieru kresťanov ako historický fakt. Musia ju iba zbaviť obsahu. Nikoho netrápi, že tieto slová sú úplné nezmysly: v židovskej kultúre, na rozdiel od pohanov, zmŕtvychvstaním sa rozumelo zmŕtvychvstanie telesné.

Neexistovalo nič také ako „viera, že Ježiš vstal z mŕtvych **v duchu**“ a zároveň, že „jeho telo podľahlo rozkladu“. Tieto dva výroky sú pre židovskú myseľ protirečivé. Znie to, akoby niekto povedal, že videl človeka, ktorý mal konskú hlavu, štyri nohy a chvost.

Tento rozdiel dokonale zachytil Lukáš v Skutkoch apoštolov, keď Pavol v Aténach sotva začal hovoriť o vzkriesení, okamžite vyvolal zdráhavú reakciu zhromaždených Grékov. „*Ale Boh prehliadol časy nevedomosti a teraz zvestuje ľuďom, aby všetci a všade robili pokánie, lebo určil deň, keď bude spravodlivo súdiť zemekruh skrze muža, ktorého na to ustanovil a všetkým osvedčil tým, že ho vzkriesil z mŕtvych.*“ Ako počuli o vzkriesení z mŕtvych, niektorí sa posmievali, iní hovorili: „*Vypočujeme si ťa o tom inokedy.*“ (Sk 17, 30–32)

Aká škoda, že k Aténčanom sa na Areopágu neprihovoril Ehrman, ktorý by im určite vysvetlil, že keď Pavol hovoril o „vzkriesení z mŕtvych“, mal na mysli život duše po smrti, ktorý predsa bol známy Grékom i mnohým ďalším, prinajmenšom od čias Platóna a Pytagora! Škoda, že miesto Pavla sa vtedy v Aeropágu neobjavil niektorý z početných racionalistických ateistov a nevysvetlil im, že keď hovoril o vzkriesení, tak mal na mysli to, že Ježišovo telo síce podľahlo rozkladu, ale Jeho duch zostal s nimi. Vtedy by Gréci určite neboli odišli. Alebo by možno odišli, ale z iného dôvodu.

Nie preto, že by im príbehy o telesnom vzkriesení museli pripadať ako hrubé barbarstvo, ale preto, že by zistili, že Pavol im nemá čo zaujímavé povedať. Tvrdili by: „*Takže si jedným z nasledovníkov Platóna... Prečo si to hneď nepovedal?*“ Taktiež škoda, že im to sám Pavol nedokázal vysvetliť a nepovedal, že on sám nevie o nijakom prázdnom hrobe a keď hovorí o vzkriesení, má na mysli to, že Ježišova mŕtvola síce zhnila v hrobe, ale jeho duch žije.

Vtipy nabok – iba ukazujem, k akým absurdnostiam musí viesť nezmyselné ateistické „rozumovanie“. Ale o tom je predsa racionalizmus. Ako som už povedal, aj keby sa svet mal otriasať v základoch, racionalista nesmie pripustiť časovú súvislosť medzi dvomi udalosťami – medzi prázdny hrobom a Ježišovým zjavením sa po smrti.

Najprv boli videnia?

Ak ide o túto otázku, Ehrman ide cestou, ktorú, bohužiaľ, vytýčili kresťanskí teológovia a často, hoci je to veľmi smutné, aj teológovia katolícki. Niektorí z nich, napríklad Edward Schillebeeckx, v 70. rokoch oznámili, že k nijakému fyzickému zmŕtvychvstaniu nedošlo a viera v prázdny hrob je vec minulosti, prežitok, pozostatok mágie a povier. „*Musím zdôrazniť, že to bol plod predstavivosti a nič iné, ktorý priviedol prvých učeníkov k viere vo vzkriesenie*“ – je výrok amerického agnostika, ktorý však presne odráža myslenie mnohých katolíckych teológov, nehovoriac o liberálnych protestantoch.

Rastúci počet prívržencov tohto pohľadu ukazuje, **ako pomaly a systematicky rozum upadá a jeho miesto zaujíma tvrdohlavá, spurná vôľa odmietajúca Boha**. Predstavivosť, nech ňou Ehrman myslel čokoľvek, nemohla priviesť Ježišových učeníkov k viere v zmŕtvychvstanie. Veď to boli praktickí a rozumní ľudia, nie v oblakoch sa vznášajúci novovekí postmodernisti, nominalisti vycvičení v dialektike! Predovšetkým to boli Židia, ktorí verili v konečné telesné vzkriesenie z mŕtvych, a nielen v existenciu duše po smrti.

To druhé presvedčenie by nikoho nepohlo. To druhé bolo v pohanskom svete bežné a bolo prítomné aj v židovskej viere – duše nezanikli, nerozptýlili sa, prebývali v Šeole a čakali na telesné vzkriesenie na konci vekov. Ale povedať Židom v Jeruzaleme alebo v Galilei, že Ježiš vstal z mŕtvych, bolo to isté, ako povedať, že sa to stalo v tele, že jeho telo nepodľahlo rozkladu, že opustilo hrob. A toto bol do neba volajúci škandál. To

bolo dôvodom represí a nepriateľstva. Prázdny hrob bol spečatením pravdivosti príbehu o zmŕtvychvstaní.

Bez prázdného hrobu niet viery vo vzkriesenie.

Všetko úsilie racionalistického myslenia sa sústreďuje na to, aby prevrátilo príčinu a následok: treba odtrhnúť Ježišovo zjavenie od nájdenia prázdného hrobu. Texty treba čítať v rozpore s logikou. To sa nemohlo stať a teda sa nestalo. „*Príbehy o prázdnom hrobe sa objavili neskôr – po tom, čo už existovalo krédo obsiahnuté v 1 Kor 15: 3–5 a po napísaní ďalších Pavlových spisov.*“ (Lok. 2754)

Opäť tu musí udrieť do očí elementárny nedostatok logiky. Veď predsa ohlasovanie zmŕtvychvstalého Krista bolo stálou, ba podstatnou súčasťou Pavlovho učenia. **Zmŕtvychvstalý Kristus je obsahom jeho evanjelia, ktoré môžeme nájsť vo všetkých listoch, ktoré Pavol nepochybne napísal.** V tejto veci Pavol iba oznamoval to, čo prijal – vieru, ktorú ohlasovali Peter, Ján a Jakub, stĺpy Cirkvi. Všetci boli Židia a pre všetkých vstať z mŕtvych znamenalo vstať s telom, opustiť hrob.

Bolo by možné, žeby po celé tie roky kresťania zo židovstva nepočuli o prázdnom hrobe a dozvedeli sa o ňom až od nejakého Marka žijúceho v Ríme? Vyše tridsať rokov títo chudáci čakali, kým im niekto povie o prázdnom hrobe, pretože oni o takomto nepočuli? Gréci sa im vysmievali kvôli viere vo vzkriesenie, pretože oni takúto vieru nemali, len to zabudli spomenúť. Alebo žeby sa boli hanbili? Kto vie? Keď počujem takéto tvrdenia, rôzne slová sa mi tlačia na jazyk, ale viem, chápem, papier znesie všetko. Takže zostaňme pri tom, že sú to nezmysly.

Halucinácie na pomoc

Slovo „nezmysel“ sa pri čítaní ďalších tvrdení renomovaného biblistu ukáže ako príliš slabé a jemné. Ukazuje sa totiž, že tieto stretnutia s Ježišom, tieto zjavenia, boli iba halucinácie. „*Tieto videnia boli pravdepodobne vyvolané psychologicky alebo neurofyziologicky.*“ Ktovie, či nie preto, že apoštoli sa „načuchali“ niečoho nevhodného alebo zjedli nejakú záhadnú, neznámu odrodu halucinogénnej huby? Viem, ironizujem, a to by som nemal. Nemôžem si však pomôcť, pretože americký autor to všetko píše smrteľne vážne. On tomu verí! Nemôže uveriť, že Boh vzkriesil Krista z mŕtvych – chápem.

dokončenie v II. časti

Text je úryvkom z knihy ***Kto falšuje Ježiša?*** – Odpoveď na obvinenia moderných ateistov, ktorú vydalo krakovské vydavateľstvo Esprit.

© ® **Všetky práva vyhradené. Zverejnené so súhlasom autora.**

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/neznesitelny-skandal-zmrtvychvstania-a-moderni-ateisti/>